

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.006.02.2017
P/17/077

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/077 – Zarządzanie zielenią miejską
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Renata Kojro, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/94/2017 z dnia 8 maja 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Zarząd Zieleni Miejskiej we Wrocławiu, ul. Trzebnicka 33, 50-231 Wrocław (dalej: „Zarząd zieleni” lub „ZZM”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Działo, Dyrektor Zarządu Zieleni Miejskiej we Wrocławiu od dnia 1 kwietnia 2011 r. (dalej: „Dyrektor Zarządu Zieleni” lub „Dyrektor ZZM”) (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W ocenie NIK w okresie objętym kontrolą² ZZM prawidłowo i rzetelnie organizował i nadzorował prace związane z pielęgnacją i utrzymaniem terenów zieleni, którymi zarządzał. W wyczerpujący sposób, ze wskazaniem parametrów jakościowych materiału roślinnego, parametrów jakościowych wykonania prac ogrodniczych oraz wymogów pielęgnacyjnych, opisywano przedmiot zamówienia na prace związane z sadzeniem i pielęgnacją drzew oraz terenów zieleni. Przeprowadzane przeglądy stanu drzew (w tym drzew nowo posadzonych), prowadzony nadzór nad wywiązywaniem się kontrahentów z powierzonych im zadań w zakresie pielęgnacji i utrzymania zieleni oraz wizytowanie przez pracowników ZZM powierzonych im w opiekę rejonów były regularne i częste. Okazały się być jednak nie w pełni wystarczające, gdyż nie udało się zapobiec przypadkom obumierania drzew, występowania słabszego stanu zdrowotnego (jednak z możliwością regeneracji), szczególnie na terenach peryferyjnych oraz przy ulicach), a także przypadkom samowoli sadzenia drzew przez nieznane osoby, aktom wandalizmu dokonywanym na drzewach (podpalanie, niszczenie, wycinanie wierzchołków drzew) oraz przypadkom kradzieży krzewów. NIK zwraca przy tym uwagę, że nie wszystkie takie przypadki były zgłaszane organom ścigania.

Zastrzeżenia NIK budzi także fakt, że ZZM na etapie przygotowania realizacji zadania pn. *Kompleksowa konserwacja zieleni przyulicznej we Wrocławiu*¹, nie skorzystał z istniejących możliwości podjęcia działań, które mogłyby lepiej zabezpieczyć jego interesy i w większym stopniu zapewnić ich uwzględnienie na etapie jego realizacji oraz ograniczyć ryzyko ewentualnego oddziaływania niekorzystnych czynników na kondycję drzew¹.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszej kontroli zastosowano ocenę opisową.

² Od 1 stycznia 2015 r. do 31 marca 2017 r.

Pracownicy zajmujący się terenami zieleni posiadali odpowiednie kwalifikacje oraz korzystali z narzędzi wspomagających procesy zarządzania zielenią. Zarząd Zieleni był w trakcie tworzenia elektronicznej bazy danych o zasobach zieleni miejskiej, terenach przeznaczonych pod nasadzenia i o planie nasadzeń, nasadzeniach i usunięciach drzew realizowanych w granicach Wrocławia.

ZZM wspierał lub współorganizował akcje sadzenia drzew, tworzył w porozumieniu z liderami projektów wyłonionych w ramach Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego (dalej: „WBO”)¹ nowe tereny zieleni (parki, zieleńce, zieleni przyuliczna), które miały wielofunkcyjny charakter i były dostępne dla osób niepełnosprawnych. Wykorzystywał różne narzędzia do kontaktów z mieszkańcami w zakresie bieżącego utrzymania zieleni miejskiej oraz podejmował działania informacyjne i edukacyjne.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Urządzanie, utrzymywanie, zagospodarowanie, odnawianie (rewitalizacja) terenów zieleni, standardy zieleni

Opis stanu
faktycznego

1.1. Kwalifikacje pracowników odpowiedzialnych za tereny zielone i zadrzewienia w Zarządzie Zieleni

W ZZM zadania w zakresie zarządzanych przez Gminę Wrocław terenów zieleni parkowej, przyulicznej oraz lasów komunalnych³ wykonywała wyodrębniona komórka organizacyjna, tj. Dział Zarządzania Zielenią. Podlegał on bezpośrednio Zastępcy Dyrektora. W okresie objętym kontrolą sprawami zieleni zajmowało się łącznie 27 osób, a według stanu na dzień 31 marca 2017 r. 19 osób.

(dowody: akta kontroli str. 16; 19-21; 72-90; 589-593; 2215)

Osoby odpowiedzialne w ZZM za tereny zielone i zadrzewienia posiadały odpowiednie kwalifikacje. Studia związane z architekturą krajobrazu, gospodarką przestrzenną, rolnictwem, biologią oraz ogrodnictwem ukończyło 21 pracowników. Jedna osoba posiadała wykształcenie wyższe o kierunku innym niż wymienione powyżej, tj. ukończyła studia pierwszego stopnia o specjalności zarządzanie i marketing⁴. Jedna osoba posiadała stopień naukowy doktora nauk technicznych w zakresie architektury i urbanistyki. Cztery osoby posiadały wykształcenie na poziomie średnim w zakresie ogrodnictwa, leśnictwa, melioracji wodnych i architektury krajobrazu.

(dowody: akta kontroli str. 72-77)

Trzech pracowników posiadało uprawnienia inspektora nadzoru terenów zieleni, a jeden uprawnienia kierownika budowy terenów zieleni. Pięciu pracowników ukończyło studia podyplomowe w zakresie: architektury krajobrazu, grafiki komputerowej, wspólnej polityki rolnej, harmonizacji aktów prawnych oraz systemów finansowania Unii Europejskiej, odnawialnych źródeł energii i gospodarki odpadami oraz urbanistyki i planowania przestrzennego. Pracownicy brali także udział w konferencjach, szkoleniach i wizytach studyjnych, m.in. zieleni miejska – naturalne

³ Według stanu na dzień 31 marca 2017 r. ZZM zajmował się bieżącym utrzymaniem zieleni miejskiej na powierzchni 2 616,37 ha, w tym: 691,84 ha stanowiły parki i zieleńce, 93,13 ha zieleni tymczasowa i nieurządzona, 547,21 ha zieleni przyuliczna pasów drogowych, pętli tramwajowych, rezerw komunikacyjnych, 62,09 ha rowów przydrożnych, a 1 222,10 ha stanowiły lasy komunalne i tereny związane z gospodarką leśną.

⁴ Poprzednio pracownik ukończył technikum o specjalności leśnictwo.

bogactwo, współczesna architektura krajobrazu, wystawa zieleni – Gardenia, AutoCad, rozpoznawanie gatunków drzew, drogi dla natury.

(dowody: akta kontroli str. 72-77; 185)

1.2. Elektroniczna baza danych o terenach zieleni

Zarząd Zieleni⁵ we współpracy z Biurem Rozwoju Wrocławia, był⁶ w trakcie tworzenia elektronicznej bazy danych o zasobach zieleni miejskiej, terenach przeznaczonych pod nasadzenia i o planie nasadzeń, nasadzeniach i usunięciach drzew realizowanych w granicach Wrocławia. Bazę tworzą na podstawie informacji przekazywanych od podmiotów zarządzających w imieniu Gminy Wrocław terenami będącymi jej własnością, w tym od komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego Wrocławia i od gminnych jednostek organizacyjnych. Zbierane informacje pochodziły z opracowań odnoszących się do drzew, w szczególności były to: inwentaryzacje, projekty, wnioski do decyzji administracyjnych, dokumentacje powykonawcze. Dane wprowadzano do Systemu Informacji Przestrzennej Wrocławia (dalej: „SIP”) w serwisie *Mapa przyrodnicza*. Koszty tworzenia i rozwoju bazy ujęto w budżecie Biura Rozwoju Wrocławia i Centrum Usług Informatycznych we Wrocławiu. Wkład finansowy ZZM stanowiło wynagrodzenie pracowników. Na dzień 31 marca 2017 r. koszty z tego tytułu wynosiły 41,0 tys. zł. Planuje się, iż użytkownikom zewnętrznym plan nasadzeń zostanie udostępniony w 2018 r., a usunięcia i nasadzenia drzew w 2019 r.

(dowody: akta kontroli str. 104-126; 140-175; 606; 2024)

1.3. Inne narzędzia wykorzystywane do zarządzania zielenią

Pracownicy Zarządu zieleni korzystali z dwóch nieodpłatnych serwisów mapowych: [1] SIP, w ramach, którego dostępne były: mapa podstawowa, plany miejscowe, studium, mapa własności, ortofotomapy, fotoplany ukośne, gminna ewidencja zabytków, mapa przyrodnicza, mapa wysokościowa, mapa rowerowa, inwestycje miejskie. Analiza danych w SIP była pomocna w podejmowaniu decyzji przy wskazywaniu działek pod nowe tereny zieleni (tj. ze względu na zapotrzebowanie - brak terenów zieleni w otoczeniu istniejącej zabudowy lub rozwój mieszkalnictwa w danym rejonie, dostępność – odległość zabudowy od planowanych terenów zieleni, ciągłość terenów zieleni – powiązanie z już istniejącymi parkami, ciągami i zadrzewieniami, własność oraz użytek gruntowy); [2] Kataster – udostępniony na stronie internetowej⁷ Zarządu Geodezji, Kartografii i Katastru Miejskiego. ZZM miał możliwość sprawdzenia informacji o własnościach i powierzchniach działek, użytków gruntowych, a także dostęp do mapy zasadniczej Gminy Wrocław.

(dowód: akta kontroli str. 107)

1.4. Nowe inwestycje związane z zielenią miejską (nowe parki, skwery, zadrzewienia, parki kieszonkowe)

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2016 r. Zarząd Zieleni zrealizował trzy⁸ całkowicie nowe inwestycje, w ramach, których posadzono dwa nowe drzewa,

⁵ Realizację zadania powierzył ZZM Prezydent Wrocławia zarządzeniem nr 5081/16 z dnia 11 sierpnia 2016 r. w sprawie ochrony drzew i rozwoju terenów zieleni Wrocławia.

⁶ Na dzień 15 maja 2017 r. do tworzonej bazy wprowadzono informacje o 1100 drzewach (m.in. nasadzonych w ostatnich trzech miesiącach, istniejących – do zachowania, istniejących do pielęgnacji/do przesadzenia/do wymiany, istniejących do usunięcia, planowanych (robocze plany ZZM), projektowanych, usuniętych).

⁷ http://zgikm.wroc.pl/?page_id=362.

⁸ W tym dwie inwestycje w ramach Programu rewitalizacji zieleni nabrzeży i wysp odrzańskich, tj. zagospodarowanie terenu zieleńca przy ulicy Sycowskiej oraz zagospodarowanie terenu zieleni przy

1 527 szt. krzewów i zagospodarowano 1,36 ha powierzchni terenu. Ich realizację powierzono podmiotom zewnętrznym. Dla wszystkich inwestycji wykonano projekt zagospodarowania, przy czym osoba posiadająca wykształcenie lub kwalifikacje z zakresu architektury krajobrazu uczestniczyła przy sporządzaniu dwóch⁹ z nich. Koszty z tytułu realizacji tych inwestycji wynosiły w latach 2015-2016 - 1 502,0 tys. zł¹⁰.

(dowody: akta kontroli str. 47-60; 577-578)

Dyrektor ZZM wskazał, że dla ww. inwestycji była planowana¹¹ zieleni, przy czym w pełnym zakresie zrealizowano jedynie nasadzenia przy ul. Sycowskiej. W pozostałych dwóch przypadkach zakres zaprojektowanego zagospodarowania przekroczył budżet środków finansowych przeznaczonych na realizację tych zadań i w tej sytuacji podjęto decyzję o wykonaniu w pierwszej kolejności robót budowlanych, a dopiero w kolejnych etapach nasadzenia, w ten sposób, że w 2016 r. dla inwestycji przy ul. Reja nasadzono 903 szt. krzewów, a przy ul. Ułańskiej – „Słoneczny Park na Ołtaszynie – etap I” – nasadzono 35¹² drzew oraz 13 szt. krzewów. Jak wskazał Dyrektor ZZM, pozostałe¹³ nasadzenia planowano do realizacji jesienią 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 603-605)

Niezależnie od powyższego w latach 2014¹⁴-2016 Zarząd Zieleni realizował 42¹⁵ inwestycje, na terenach gdzie już wcześniej istniała zieleni. Poniesione z tego tytułu koszty wynosiły 16 537,0 tys. zł, z czego 11 565,0 tys. zł dotyczyło 28¹⁶

ul. Reja. Trzecią inwestycję - zagospodarowanie terenu zieleni przy ul. Ułańskiej – „Słoneczny park na Ołtaszynie” – etap I - wykonano w ramach WBO.

⁹ Projekt dotyczący zagospodarowania terenu zieleni przy ul. Sycowskiej oraz zagospodarowanie terenu zieleni przy ul. Ułańskiej – „Słoneczny park na Ołtaszynie” – etap I. Przy realizacji tych inwestycji uczestniczył inspektor nadzoru terenów zieleni z ramienia ZZM.

¹⁰W tym koszty poszczególnych inwestycji kształtowały się odpowiednio na poziomie: 184,0 tys. zł; 350,0 tys. zł oraz 968,0 tys. zł. Ponadto w związku z kontynuacją w 2017 r. II etapu zagospodarowania terenu zieleni przy ul. Ułańskiej – „Słoneczny park na Ołtaszynie” przewiduje się koszty w wysokości 750,0 tys. zł.

¹¹ Łącznie 118 drzew oraz 3 538 szt. krzewów.

¹² W tym w ramach nasadzeń zastępczych nasadzono 11 drzew jodły kaukaskiej oraz dwie jabłonie w odmianie „Royalty”.

¹³ tj. 81 drzew oraz 1 095 szt. krzewów.

¹⁴ W roku 2014 rozpoczęto realizację pięciu inwestycji tj. zagospodarowanie zieleni na Placu Westerplatte (w ramach Programu rewitalizacji zieleni nabrzeży wysp odrzańskich) oraz budowę czterech siłowni terenowych zlokalizowanych w Parku Zachodnim przy ul. Pałuckiej, w Parku Tysiąclecia na terenie zieleni przy ul. Hermanowskiej oraz na wyspie Bielarskiej we Wrocławiu (w ramach WBO), które zostały ostatecznie zakończone w 2015 r.

¹⁵W tym: [1] 15 inwestycji w ramach Programu rewitalizacji zieleni nabrzeży wysp odrzańskich (były to m.in. rewaloryzacja Promenady Staromiejskiej na odcinku od ul. Krupniczej do ul. Świdnickiej; rewaloryzacja Promenady Staromiejskiej na fragmencie od ul. Piotra Skargi do wejścia na teren Parku Kopernika wraz z placem z pomnikiem M. Kopernika; zagospodarowanie terenu zieleni przy ul. Świętego Marcina – Bulwar ks. A. Zienkiewicza; przebudowa placu zabaw przy placu Pereca; budowa placu zabaw na terenie zieleni przy ul. Wędkarzy; doposażenie placu zabaw w Parku M. Dąbrowskiej; zagospodarowanie zieleni przy ul. Kielczowskiej – etap II oraz zagospodarowanie skweru przy ul. Na Szańcach, Prusa, Świętokrzyskiej i Placu Bema); [2] 26 w ramach WBO (m.in. zagospodarowanie terenu zieleni w trójkącie ulic: Zaporoska-Skwierzyńska-Lubuska („Park Szeli”) – etap I; zagospodarowanie terenu zieleni przy ul. Irkuckiej –Zatorskiej „Park Jedności”; zagospodarowanie terenu zieleni przy ul. Bukowskiego – Park Wspólnotowy „Słęzański mamut”; kompleksowa rewitalizacja parku osiedlowego przy ul. Strachocińskiej; zagospodarowanie terenu rekreacyjno-sportowego dla mieszkańców – ul. Wetniana; zagospodarowanie terenu zieleni przy ul. Kasprowicza 45 – zieleni, kalistenika, Workout Park, siłownia terenowa) oraz jedną w ramach Zagospodarowania Parku Milenijnego.

¹⁶ W tym dziewięć w ramach Programu rewitalizacji zieleni nabrzeży wysp odrzańskich oraz 19 w ramach WBO.

zakończonych inwestycji, a 4 972,0 tys. zł - 14¹⁷ inwestycji, których zakończenie planowano na rok 2017 i kolejne. Dla inwestycji, dla których sadzono zieleni, przy sporządzaniu projektu zagospodarowania uczestniczyła osoba posiadająca wykształcenie lub kwalifikacje z zakresu architektury krajobrazu. Realizację zadań powierzano podmiotom zewnętrznym, za wyjątkiem nadzoru sadzenia zieleni, gdzie na etapie wykonania prac był to pracownik ZZM. W ramach tych inwestycji nasadzono: 267 drzew oraz 20 052 szt. krzewów i zagospodarowano 15,232 ha powierzchni terenu. W 2017 r. planowano realizację 34¹⁸ inwestycji o przewidywanych kosztach w wysokości 18 803,0 tys. zł (tj. o 764,0 tys. zł (4,2%) więcej w porównaniu do inwestycji wykonanych w latach 2015-2016¹⁹), w tym planowano zagospodarować 10,669 ha powierzchni terenu.

(dowody: akta kontroli str. 47-60; 577-578)

1.5. Wielofunkcyjne zagospodarowanie terenów zieleni

Na terenach zieleni zapewniono ich wielofunkcyjne zagospodarowanie w postaci m.in. urządzeń do ćwiczeń fizycznych, placów zabaw, ścieżek pieszych i rowerowych, ciągów pieszych, punktów poboru energii, rów, boisk do koszykówki, bezobsługowego kompleksu wspinaczkowego, terenów wypoczynkowych, zadaszony sceny oraz małej architektury (ławki i kosze na śmieci).

(dowód: akta kontroli str. 47-60)

Kontrolą w ZZM objęto dwa²⁰ zadania wykonane w latach 2015-2016, na łączną kwotę brutto w wysokości 3 093,0²¹ tys. zł, co stanowiło 17,1% wszystkich kosztów inwestycji. Były to: budowa obiektów rekreacyjno-sportowych w okolicy wałów na osiedlu Karłowice – Różanka na zieleńcu przy ul. Kasprzowicza 45 we Wrocławiu – etap I²² oraz zagospodarowanie terenu zieleni przy ul. Św. Marcina we Wrocławiu – etap I – Bulwar Ks. A. Zienkiewicza²³. I tak:

a) realizacja pierwszej z dwóch badanych inwestycji podzielona²⁴ była na dwa etapy. Pierwszy etap obejmował północną część boiska wielofunkcyjnego, plac z siłownią

¹⁷ W tym sześć w ramach Programu rewitalizacji zieleni nabrzeży wysp odrzańskich, siedem w ramach WBO oraz jedną w ramach Zagospodarowania Parku Milenijnego.

¹⁸ W tym 12 inwestycji stanowi kontynuację z roku 2015 i 2016. Inwestycje przewidziano w ramach programów: [1] Rewitalizacji zieleni nabrzeży i wysp odrzańskich – pięć inwestycji (szacowany koszt – 1 800,0 tys. zł.); [2] WBO – 23 inwestycje (koszt – 12 487,0 tys. zł); [3] Zagospodarowanie Wrocławskiego Parku Milenijnego – jedna inwestycja (koszt – 500,0 tys. zł); [4] Wnioski Rad Osiedli – pięć inwestycji (koszt – 505,0 tys. zł); [5] Rewaloryzacja Parku Szczytnickiego – dwie inwestycje (koszt – 2 862,0 tys. zł); [6] Ochrona Zabytków i opieka nad zabytkami – jedna inwestycja (koszt – 49,0 tys. zł); [7] Wybiegi dla psów na terenach zieleni miejskiej – jedna inwestycja (koszt – 250,0 tys. zł) oraz [8] Zakup i montaż toalet publicznych na terenach zieleni miejskiej – jedna inwestycja (koszt – 350,0 tys. zł).

¹⁹ W tym rozpoczętych w 2014 r.

²⁰ Dwie inwestycje na terenach gdzie sadzono zieleni o najwyższym koszcie, przy czym w 2015 r. była to inwestycja zrealizowana w ramach WBO oraz w 2016 inwestycja zrealizowana w ramach Programu rewitalizacji zieleni i wysp odrzańskich.

²¹ W tym przypadku zagospodarowania terenu zieleni przy ul. Św. Marcina koszty inwestycji obejmowały także koszty zieleni w wysokości 231,7 tys. zł brutto, jej pielęgnacji w pierwszym roku gwarancyjnym w wysokości 43,1 tys. zł oraz systemu nawadniania wraz z jego projektem w wysokości 73,8 tys. zł

²² Na terenie działki nr 97, AM-7 obręb Karłowice we Wrocławiu.

²³ Na terenie działek nr 11, 13/1, 13/2, 14, 15/3, 15/4 AM-27; 159 AM-17 Obręb Plac Grunwaldzki.

²⁴ Zgodnie z projektem budowlanym opracowanym w maju 2015 r. przez podmiot zewnętrzny. Osoby sporządzające projekt posiadały uprawnienia do projektowania w specjalności architektonicznej bez ograniczeń oraz uprawnienia budowlane do projektowania i kierowania robotami budowlanymi w specjalności instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych i elektroenergetycznych. Koszt dokumentacji projektowej wraz z nadzorem autorskim wyniósł 69,2 tys. zł (brutto).

zewnętrzną, plac z urządzeniem rurowym do ćwiczeń oraz ławki biegnące wzdłuż istniejącej ścieżki. Drugi etap obejmował wykonanie południowej części boiska wielofunkcyjnego, oświetlenia oraz zieleni projektowanej²⁵. Nie przewidywano zakupu toalet przenośnych dla mieszkańców oraz wykonania toalet dla psów, gdyż jak wyjaśnił Dyrektor ZMZ mieszkańcy nie zgłaszali wniosków w tej sprawie. Jak dodał Dyrektor ZMZ toalety zapewniane są na czas organizowanych na tym terenie imprez okazjonalnych. W związku z planowaną inwestycją w kwietniu 2015 r. opracowano operat dendrologiczny zawierający szczegółową inwentaryzację zieleni wysokiej wraz z opisem stanu zdrowotnego roślin drzewiastych występujących na tym terenie. Nie rozpoczęto realizacji II etapu zadania, ponieważ lider projektu nie składał do kolejnych edycji²⁶ WBO²⁷ wniosków o przyznanie środków na jego realizację.

(dowody: akta kontroli str. 195-197; 237-243; 245-254; 2029-2035)

Pierwszy z dwóch etapów inwestycji zrealizował²⁸ w 2015 r. podmiot zewnętrzny. Inwestycję wykonano w ramach WBO. Podmiotowi zewnętrznemu ZMZ powierzył²⁹ również kompleksowy nadzór inwestorski nad realizacją zadania. Obaj wykonawcy spełniali warunki w zakresie posiadanej wiedzy i doświadczenia oraz dysponowania potencjałem technicznym i osobami zdolnymi do wykonania zamówienia³⁰. W ramach inwestycji zakupiono i zamontowano m.in. sześć urządzeń podwójnych służących do ćwiczeń fizycznych na świeżym powietrzu, pięć ławek parkowych, trzy ławki parkowe podwójne, cztery ławki parkowe podwójne z oparciem, 10 koszy na śmieci, dziewięć stojaków na rowery, dwie bramki z koszem, tablicę informacyjną i dwa regulaminy, a także wykonano nawierzchnie i ciągi komunikacyjne.

(dowody: akta kontroli str. 52; 193-194; 198-236; 244; 539-564; 572-576)

b) przedmiotem³¹ inwestycji było zagospodarowanie terenu pomiędzy ul. Św. Marcina, a rzeką Odrą z wyłączeniem terenu wokół kościoła św. Marcina, tj. m.in.

²⁵ Zgodnie z projektem zieleni opracowanym w czerwcu 2015 r. przez podmiot zewnętrzny. Osoba sporządzająca projekt posiadała wykształcenie z zakresu architektury krajobrazu i dendrologii.

²⁶ W latach 2015-2017.

²⁷ WBO – Wrocławski Budżet Obywatelski.

²⁸ Komisja powołana przez ZMZ w protokole odbioru końcowego robót z dnia 17 grudnia 2015 r. stwierdziła, że roboty zostały wykonane w terminie od dnia 2 listopada 2015 r. do 10 grudnia 2015 r. i zgodnie z umową nr DAP 210-75/15 z dnia 2 listopada 2015 r. Koszt wykonanych robót wynosił 618,8 tys. zł. (brutto).

²⁹ Zgodnie z umową nr DAP 214-235/15 z dnia 29 kwietnia 2015 r. Inspektor nadzoru posiadał uprawnienia do nadzorowania robót budowlanych w specjalności architektonicznej – uprawnienia nr 318/88/UW z dnia 7 czerwca 1988 r. wydane przez Urząd Wojewódzki we Wrocławiu, Wydział Planowania Przestrzennego, Urbanistyki, Architektury i Nadzoru Budowlanego. Koszt nadzoru inwestorskiego wynosił 4,3 tys. zł.

³⁰ Wymagano m.in. spełnienia następujących warunków: w okresie ostatnich pięciu lat przed upływem terminu składania ofert, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie, wykonania w sposób należyty oraz zgodnie z zasadami sztuki budowlanej i prawidłowo odrębnie robót budowlanych polegających na budowie boiska sportowego (o powierzchni nie mniejszej niż 800 m²) i siłowni terenowej o łącznej wartości nie mniejszej niż 300,00 tys. zł brutto; dysponowania osobą pełniącą funkcję kierownika budowy, która posiadała uprawnienia w specjalności konstrukcyjno-budowlanej lub odpowiadające im ważne uprawnienia, które zostały wydane na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów oraz wpis na listę członków właściwej izby samorządu zawodowego. Osoba musiała posiadać, co najmniej dwa lata doświadczenia zawodowego w kierowaniu robotami wymaganej specjalności; posiadania uprawnień do nadzorowania robót budowlanych w specjalności architektonicznej lub konstrukcyjno-budowlanej.

³¹ Zgodnie z projektem budowlanym opracowanym w czerwcu 2015 r. przez podmiot zewnętrzny. Osoby sporządzające projekt posiadały uprawnienia do projektowania w specjalności architektonicznej bez ograniczeń, konstrukcyjno-budowlanej bez ograniczeń oraz instalacyjnej w zakresie sieci instalacji i urządzeń elektrycznych. Koszt dokumentacji projektowej wraz z nadzorem autorskim wynosił 118,1 tys. zł.

budowa ciągu pieszego wzdłuż korony muru oporowego nabrzeża z balustradami, budowa pochylni przy Moście Tumskim wraz z przebudową ogrodzenia istniejącego muru oraz montażem furty, budowa muru oporowego w formie donicy z kwietnikiem, przebudowa schodów terenowych i muru oporowego przy pomniku Jana XXIII, montaż ław oraz elementów małej architektury, montaż latarni parkowych, montaż stojaków rowerowych, nowe nasadzenia zieleni³².

(dowody: akta kontroli str. 413-437; 438-457; 458-477)

Inwestycję (w ramach Programu rewitalizacji zieleni i nabrzeży wysp odrzańskich) zrealizował³³ w 2016 r. podmiot zewnętrzny. Podmiotowi zewnętrznemu ZZM powierzył³⁴ również kompleksowy nadzór inwestorski nad realizacją zadania. Wykonawcy spełniali warunki w zakresie posiadanej wiedzy i doświadczenia oraz dysponowania potencjałem technicznym i osobami zdolnymi do wykonania zamówienia.³⁵

(dowody: akta kontroli str. 53; 438-457; 458-538; 539-564)

Ponadto w wyniku oględzin stwierdzono, że przestrzeń obu inwestycji była zadbana, zielona i niezaśmiecona. Teren obiektów był przystosowany dla osób niepełnosprawnych, a przystanki komunikacji publicznej były usytuowane w dogodnej odległości. Miejsca dawały poczucie bezpieczeństwa, ławki były wygodnie rozmieszczone. Teren przy ul. Kasprowicza pełnił funkcję rekreacyjno-sportową wraz z boiskiem wielofunkcyjnym, placem z siłownią zewnętrzną i urządzeniami rurowymi do ćwiczeń. Natomiast Bulwar ks. A. Zienkiewicza pełnił

³² Zgodnie z projektem wykonawczym szaty roślinnej opracowanej w lipcu 2015 r. przez podmiot zewnętrzny. Osoba sporządzająca projekt zieleni posiadała wykształcenie z zakresu architektury krajobrazu.

³³ Komisja powołana przez ZZM w protokole odbioru końcowego robót z dnia 8 lipca 2016 r. oraz w notatce służbowej z dnia 12 lipca 2016 r. stwierdziła, że roboty zostały wykonane w terminie do 8 lipca 2016 r. i zgodnie z umową nr DAP 210-76/15 z dnia 13 listopada 2015 r. Koszt wykonanych robót wynosił 2 104,6 tys. zł (brutto). Wykonano także roboty dodatkowe zgodnie z umową nr DAP 210-50/16 z dnia 16 maja 2016 r., DAP 210-55/16 z dnia 7 lipca 2016 r. oraz nr DAP 210-24/16 z dnia 25 marca 2016 r. Koszt robót dodatkowych wynosił łącznie 135,1 tys. zł.

³⁴ Zgodnie z umową nr DAP 214-249/15 z dnia 13 listopada 2015 r. Inspektor nadzoru posiadał uprawnienia do nadzorowania robót budowlanych w specjalności architektonicznej – uprawnienia nr 318/88/UW z dnia 7 czerwca 1988 r. wydane przez Urząd Wojewódzki we Wrocławiu, Wydział Planowania Przestrzennego, Urbanistyki, Architektury i Nadzoru Budowlanego. Koszt nadzoru inwestorskiego wynosił 43,1 tys. zł.

³⁵ Wymagano m.in. spełnienia następujących warunków: w okresie ostatnich pięciu lat przed upływem terminu składania ofert, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie, wykonania w sposób należyty oraz zgodnie z zasadami sztuki budowlanej i prawidłowo co najmniej jedną robotę budowlaną na terenie wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w zabudowie zabytkowej objętej ochroną konserwatorską, obejmującą wykonanie nawierzchni, okładzin z kamienia, instalacji elektrycznych i nawadniających, zieleni oraz montażu elementów małej architektury o wartości 2 000,00 tys. zł brutto, dysponowania osobą pełniącą funkcję kierownika budowy, która posiadała uprawnienia w specjalności konstrukcyjno-budowlanej, dysponowania co najmniej jedną osobą posiadającą uprawnienia budowlane w specjalności instalacyjnej w zakresie sieci instalacji, urządzeń elektrycznych i elektroenergetycznych, dysponowania osobą posiadającą uprawnienia budowlane w specjalności instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń cieplnych, wentylacyjnych, gazowych, wodociagowych i kanalizacyjnych lub odpowiadające im ważne uprawnienia, które zostały wydane na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów oraz wpis na listę członków właściwej izby samorządu zawodowego. Osoby te musiały posiadać, co najmniej dwa lata doświadczenia zawodowego w kierowaniu robotami wymaganej specjalności, dysponowania, co najmniej jedną osobą posiadającą minimum średnie wykształcenie ogrodnicze, która odbyła, co najmniej 12 miesięczną praktykę w nadzorowaniu prac polegających na wycince drzew, pielęgnacji drzew i krzewów ozdobnych, sadzeniu krzewów; posiadania uprawnień do nadzorowania robót budowlanych w specjalności architektonicznej, w specjalności instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń cieplnych, wentylacyjnych, gazowych, wodociagowych i kanalizacyjnych.

funkcję rekreacyjną, komunikacyjną (pieszą oraz dla rowerów i osób niepełnosprawnych) w kierunku ulicy. Katedralnej i turystyczną.

(dowody: akta kontroli str. 539-564; 566-567; 572-576; 2029-2035)

1.6. Nowe drzewa i krzewy

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2016 r. Zarząd Zieleni zapewnił posadzenie łącznie 2 948³⁶ drzew oraz 101 720³⁷ szt. krzewów w ramach nowych nasadzeń (bez inwestycji w nowe tereny zielone oraz nasadzeń zastępczych). Koszty zakupu sadzonek wynosiły 702,6³⁸ tys. zł (drzewa) oraz 899,5³⁹ tys. zł (krzewy). Posadzono m.in: dąb szypułkowy (325 drzew), lipę drobnolistną (213 drzew), cis pospolity (209 drzew), buk pospolity (177 drzew), grab pospolity (89 drzew), platan klonolistny (85 drzew), klon pospolity (82 drzewa), lipę szerokolistną (76 drzew) oraz gruszę droбноowocową (50 drzew), a także różę okrywową (14 169 szt. krzewów), ligustr pospolity (12 510 szt. krzewów), berberys thunberga (8 261 szt. krzewów), śnieguliczkę chenaulta (5 213 szt. krzewów), tawułę japońską (4 068 szt. krzewów), lawendę wąskolistną (3 878 szt. krzewów), bluszcz pospolity (3 870 szt. krzewów).

(dowody: akta kontroli str. 594-600)

Kontrolą objęto cztery dostawy nowych drzew i krzewów nasadzonych w parku⁴⁰, przy ulicy⁴¹ oraz na zieleńcu⁴². W ramach próby zawierały się także drzewa posadzone na terenie dwóch⁴³ inwestycji wskazanych w pkt 1.4 niniejszego wystąpienia. I tak:

- wymogi, co, do jakości i wielkości sadzonek, wskazywano na etapie ich zamawiania tj. określano w opisie przedmiotu zamówienia, projekcie zieleni lub w projekcie wykonawczym szaty roślinnej. Wskazywano, m.in., że podstawa korony drzew piennych miała być uformowana na wysokości minimum 2,5 m, krzewy powinny posiadać m.in. 3-5 pędów z typowymi dla odmiany rozgałęzieniami, bryła korzeniowa kilka razy szkółkowana, dla drzew o obwodzie pnia: 12-14 cm - średnica bryły 45-54 cm, 14-18 cm - średnica bryły 55-65 cm, 18-20 cm - średnica bryły 70 cm, materiał roślinny miał być uprawiany w gruncie lub produkowany w pojemnikach (krzewy), pochodzić z licencjonowanej szkółki, zdrowy z dobrze wykształconą bryłą korzeniową i koroną, zgodny z normą PN-R-67022 (drzewa i krzewy iglaste) i PN - R 67023 (drzewa i krzewy liściaste) oraz *Zaleceniami jakościowymi dla ozdobnego materiału szkółkarskiego* wydanymi przez związek szkółkarzy polskich;

- zgodność dostarczanego materiału z zamówieniem sprawdzali (przy odbiorze) inspektorzy ZZM wraz z wykonawcą nasadzeń. Następnie protokołem trójstronnym (przy udziale dostawcy) materiał roślinny był przekazywany wykonawcy nasadzeń. W badanych przypadkach pracownicy dokonujący kwalifikacji i odbioru materiału

³⁶ W tym 1 104 w 2015 r. oraz 1 844 w 2016 r.

³⁷ W tym 30 011 szt. w 2015 r. oraz 71 709 szt. w 2016 r.

³⁸ W tym 213,3 tys. zł w 2015 r. oraz 489,3 tys. zł w 2016 r.

³⁹ W tym 316,5 tys. zł w 2015 r. oraz 583,0 tys. zł w 2016 r.

⁴⁰ Park Szczytnicki we Wrocławiu.

⁴¹ Bulwar ks. A. Zienkiewicza oraz ul. Kamiennogórska we Wrocławiu.

⁴² Zieloniec przy ul. Kasprowicz 45 we Wrocławiu.

⁴³ W przypadku budowy obiektów rekreacyjno-sportowych w okolicy wałów na osiedlu Karłowice - Różanka na zieleńcu przy ul. Kasprowicz 45 we Wrocławiu w 2016 r. w ramach zadań bieżących dostarczono i nasadzono (za wyjątkiem tawuły douglasa) zieleni planowaną do realizacji w ramach drugiego etapu inwestycji.

roślinnego nie stwierdzili wad⁴⁴ w ich dostawie, które byłyby przyczyną dyskwalifikacji i odrzucenia. Jak wskazał Dyrektor ZZM nie dochodziło także do sporów w zakresie egzekwowania usunięcia wad przez dostawcę, w sytuacji, gdy wykonawca nasadzeń kwestionował np. jakość dostarczanych przez niego sadzonek;

- łącznie zakupiono 183 drzewa oraz 6 217 sztuk krzewów za łączną kwotę w wysokości 383,2 tys. zł, w tym m.in. 14 głogów jednoszyjkowych (kwiaty białe), 15 głogów pośrednich⁴⁵ (o różowych kwiatach), 12 klonów tatarskich, 84 grusze droбноowocowe („Chanticleare”); 14 lip drobnolistnych, pięć ozdobnych jabłoni, pięć bzu koralowych, 10 kalin bodnantskich, dziewięć choin kanadyjskich, trzy klony pensylwańskie, pięć jodeł koreańskich, sześć buków zwyczajnych (w tym jeden o odmianie czerwonolistnej) oraz jeden klon pospolity. Ponadto zakupiono również m.in. hortensje (kwiatostany niebieskie, kuliste), pięknotki, sosny kosodrzewiny, śnieguliczki białe, hortensje (*Hydrangea macrophylla* Early Blue), świdośliwy Lamarcka, rośliny z gatunków: hyzop lekarski, lawenda wąskolistna, perowska bylicowata, niski liliowiec w odmianie o kwiatach różowych i szalwia omszona w odmianie o kwiatach białych;

(dowody: akta kontroli str. 53; 255-321; 438-457; 458-564; 1099-1117; 1128-1141; 1157- 1271; 1484 2029-2035)

1.7. Zabiegi pielęgnacyjne i utrzymaniowe na terenach zieleni

W badanym okresie, kompleksową konserwację terenów zieleni parkowej, przyulicznej oraz lasów komunalnych zarządzanych przez Zarząd Zieleni⁴⁶ zlecano podmiotom zewnętrznym na dwuletnie okresy realizacji, tj. od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2015 r. oraz od 1 lipca 2015 r. do 30 czerwca 2017 r. Szczegółowe uregulowania zarówno w zakresie wykonania prac, przeglądów, kontroli terenów zielonych, jak i ich odbioru określono w opisie przedmiotu zamówienia stanowiącym załącznik do zawieranych umów. Kompleksowa konserwacja obejmowała także prace związane z nasadzeniami drzew i pielęgnacją gwarancyjną nasadzonych drzew. Wskazywano m.in. terminy nasadzeń (wiosenne i jesienne), przygotowanie miejsc do nasadzenia, sposób stabilizacji, pielęgnację po posadzeniu (w tym m.in. podlewanie nowych nasadzeń na bieżąco według potrzeb w okresie wegetacyjnym, stosowanie preparatów wspomagających aklimatyzację i wegetację (np. hydrożel lub hydrobox, mikoryzacja), uzupełnianie mulczy w misach wokół nowych nasadzeń, zabezpieczanie nasadzeń roślin iglastych oraz rododendronów przed zwierzętami (siatką)). Koszty prac utrzymaniowych i pielęgnacyjnych kształtowały się na poziomie 37 573,10 tys. zł w 2015 r., 27 286,0 tys. zł w 2016 r. oraz 1 155,7 tys. zł w I kwartale 2017 r. W kosztach tych zawierały się koszty podlewania nowoposadzonych drzew. W kosztorysach ofertowych ujmowane były w pozycji pielęgnacja nowych nasadzeń drzew, krzewów i krzewów żywopłotowych w okresie gwarancyjnym.

(dowody: akta kontroli str. 71; 91-94; 322-402; 1272-1876; 2215)

W ramach zabezpieczania starych drzew zlokalizowanych szczególnie w rejonie układu komunikacyjnego, ciągów pieszych, parkingów, prowadzono systematyczny monitoring stanu biologicznego i technicznego tych drzew, co pozwalało na wyprzedzające zaplanowanie niezbędnego zakresu cięć pielęgnacyjnych (zgodnie ze sztuką ogrodniczą) lub sanitarnych drzewostanu, tak by ustrzec się

⁴⁴ W postaci np. uszkodzeń mechanicznych roślin, śladów żerowania owadów, oznak chorobowych, martwic i pęknięć kory.

⁴⁵ Projekt przewidywał głogi jednoszyjkowe, przy czym założono możliwość ich zamiany inną odmianą głogów przy zachowaniu różowych kwiatach (forma krzewiasta).

⁴⁶ Przekazane Gminie Wrocław w Zarząd.

niebezpiecznych zdarzeń. Wykonywano takie prace jak: pielęgnowanie korony (usuwanie posuszu, jemioly, korektę koron poprawiającą statykę drzew, zrębkowanie gałęzi), usuwano drzewa suche, wiatrolomy i zagrażające bezpieczeństwu oraz konary wchodzące w kolizję z infrastrukturą, obcinano gałęzie, pędy zasłaniające znaki drogowe i sygnały drogowe z zachowaniem statyki oraz pokroju drzew i krzewów, dokonywano cięcia formujące i pielęgnacyjne (prześwietlanie koron), a także chroniono drzewa przed szkodnikami i chorobami.

(dowody: akta kontroli str. 91-92; 322-402; 1272-1876; 2081-2100)

Zlecane zabiegi pielęgnacyjne zbadano na podstawie próby dokumentów⁴⁷, dotyczących zieleni w parku⁴⁸, przy ulicy⁴⁹ oraz na zieleńcu⁵⁰, a także oględzin tych terenów. Stwierdzono, że:

- w specyfikacji istotnych warunków zamówienia pn. *Kompleksowa konserwacja zieleni przyulicznej we Wrocławiu*⁵¹ oraz w umowie z dnia 20 kwietnia 2015 r. nr DZM-4-401-18/15 w części dotyczącej pielęgnacji gwarancyjnej nasadzonych drzew - nie przewidziano zapisów dotyczących uzupełniania wypadów na bieżąco i na koszt wykonawcy;
- wykonawcy spełniali warunki w zakresie posiadanej wiedzy i doświadczenia oraz dysponowania potencjałem technicznym i osobami zdolnymi do wykonania zamówienia⁵²;
- wykonane prace były sprawdzane minimum raz w miesiącu w trakcie odbioru prac konserwacyjnych i potwierdzane protokołem odbioru lub notatką służbową z przeprowadzonej wizji w terenie. Pracownicy nadzorujący nie stwierdzili wad w ich wykonaniu⁵³;
- w trzech przypadkach⁵⁴ nowe drzewa i krzewy sadzono na wiosnę (kwiecień/maj), a w jednym⁵⁵ przypadku drzewa sadzono jesienią (listopad);
- dla drzew sadzonych przy ul. Kamiennogórskiej nie zlecano wykonania projektu zieleni, gdyż jak wyjaśnił Dyrektor ZZM nasadzenia liniowe wzdłuż ulic planowali

⁴⁷ tj. SIWZ w zakresie: [1] kompleksowej konserwacji parków i zieleńców na terenie gminy Wrocław w okresie od 1 lipca 2015 r. do 30 czerwca 2017 r.; [2] kompleksowej konserwacji zieleni przyulicznej we Wrocławiu w okresie od 1 lipca 2015 r. do 30 czerwca 2017 r.; [3] kompleksowej konserwacji parków i zieleńców na terenie gminy Wrocław w okresie od 1 lipca 2013 r. do 30 czerwca 2015 r.; a także [4] Zagospodarowanie terenu zieleni przy ul. Św. Marcina we Wrocławiu – etap I – Bulwar ks. A. Zienkiewicza oraz oferty złożone przez wykonawców, umowy oraz protokoły odbioru, notatki z wizji w terenie, protokoły z przeglądu nasadzeń po roku gwarancyjnym.

⁴⁸ Park Szczytnicki we Wrocławiu.

⁴⁹ Bulwar ks. A. Zienkiewicza oraz ul. Kamiennogórską we Wrocławiu.

⁵⁰ Zieleńiec przy ul. Kasprowicza 45 we Wrocławiu.

⁵¹ Znak ZP/PN/130/2014/DZM

⁵² tj. m.in. wykonania w okresie ostatnich trzech lat przed upływem terminu składania ofert, a jeżeli okres działalności jest krótszy – w tym okresie, co najmniej jedno zadanie polegające na całorocznych (okres ciągły 12 miesięcy) kompleksowych pracach konserwacyjnych zieleni parkowej odpowiadających przedmiotowi zamówienia odpowiednio do składanej oferty, w tym dodatkowo parków wpisanych do rejestru zabytków oraz prace na terenie dróg publicznych o wartości dla okresu ciągłego 12 miesięcy nie mniejszej niż 250 tys. zł i 110 tys. zł brutto. Zakres rzeczowy wykonanych usług musiał obejmować wykonanie w skali roku prac konserwacyjnych zieleni parkowej odpowiadających rodzajem przedmiotowi zamówienia odpowiednio do składanej oferty o powierzchni nie mniejszej niż 35 ha i 17 ha. Wykonawca musiał dysponować sprzętem, kierownikiem robót, który posiadał tytuł zawodowy magistra lub magistra inżyniera uzyskany po ukończeniu studiów na jednym z kierunków: rolnictwo, ogrodnictwo, leśnictwo architektura krajobrazu, ogrodnikiem, co najmniej dwoma pilarzami.

⁵³ Poza przypadkami opisanymi w pkt 1.9 niniejszego wystąpienia.

⁵⁴ W Parku Szczytnickim, na zieleńcu przy ul. Kasprowicza 45 we Wrocławiu oraz na Bulwarze Ks. A. Zienkiewicza.

⁵⁵ Przy ul. Kamiennogórskiej we Wrocławiu.

pracownicy ZZM. Nie była także wykonywana inwentaryzacja istniejących drzew, a jedynie weryfikowano ich lokalizacje z planowanymi do nasadzenia nowymi drzewami, aby nie zachodziła kolizja;

- pod każdym nowo posadzonym drzewem uformowano misy, a drzewa zostały ustabilizowane w gruncie poprzez palikowanie i zastosowanie taśmy parciańskiej, z tym, że w przypadku 29 głogów zastosowano początkowo dwa paliki, uzasadniając to dobrym stanem bryły korzeniowej i glebą o strukturze pozwalającej nowym nasadzeniom na szybkie i prawidłowe ukorzenienie (trzeci palik wykonawca uzupełnił w trakcie kontroli), a do pozostałych - po trzy paliki z materiału toczanego niestruganego. W przypadku drzew przyulicznych (84 gruszy droбноowocowych) - na dole i górze zbudowano trójkąt z palików dla lepszej stabilizacji. W przypadku drzew nasadzonych w Parku Szczytnickim, po dwóch latach z niektórych (na tyle stabilnych drzew) usunięto paliki, gdyż jak wskazał pracownik ZZM ze względów bezpieczeństwa (drzewa były mniej widoczne dla osób postronnych) korzystniejszy dla nich był dalszy wzrost bez palików;

- nie stwierdzono martwych drzew, a także widocznych zewnętrznych oznak chorobowych⁵⁶. Drzewa (w tym istniejące na badanych terenach drzewa starsze) i krzewy witalne, za wyjątkiem dwóch gruszy droбноowocowych, siedmiu sztuk głogów jednoszyjkowych (kwiaty białe), sześciu głogów pośrednich (kwiaty różowe) - w przypadku, których stwierdzono wolniejszy ich rozwój w stosunku do pozostałych drzew nowo posadzonych (m.in. stwierdzono posusz, liczne suche gałęzie, brak liści lub małe, drobne liście). W ocenie pracowników Zarządu Zieleni drzewa rokowały duże szanse zachowania żywotności;

- drzewa przyuliczne⁵⁷ nie były zabezpieczane na zimę (w tym przed solą drogową), gdyż jak wskazał Dyrektor ZZM, odmiana⁵⁸ ta (polecana przez szkółkarzy do stosowania w miastach i przy drogach) była tolerancyjna na choroby i warunki miejskie (m.in. zanieczyszczone powietrze, stosowanie soli, brukowanie powierzchni);

- w badanych przypadkach drzewa nie były zabezpieczane przed zwierzętami, ponieważ jak wyjaśnił Dyrektor ZZM nie było takiej konieczności, gdyż drzewa były posadzone na nawierzchniach trawiastych i ziemnych. Przed zwierzętami i uszkodzeniami mechanicznymi zabezpieczenia były stosowane w uzasadnionych przypadkach i dotyczyły głównie nasadzeń w obrębie utwardzonych ciągów komunikacyjnych, tj. ścieżki, chodniki, place i placiki;

- drzewa znajdujące się w sąsiedztwie miejsc postojowych samochodów były usytuowane na trawnikach, oddzielonych krawężnikami od ulicy i nie miały widocznych uszkodzeń spowodowanych przez parkujące pojazdy;

(dowody: akta kontroli str. 91-92; 322-402; 438-457; 458-538; 539-564; 1099-1117; 1128-1141; 1272-1876; 1880-2022; 2029-2035; 2077-2079)

1.8. Przeglądy i kontrole stanu drzew i krzewów

Nadzór nad wywiązywaniem się kontrahentów z powierzonych im zadań w zakresie pielęgnacji i utrzymania zieleni był obowiązkiem pracowników Działu Zarządzania Zielenią, którym powierzono pod opiekę tereny zieleni parkowej, przyulicznej oraz lasy komunalne zarządzane przez Zarząd Zieleni. Według stanu na dzień 31 marca 2017 r. nadzór nad tymi terenami sprawowało 13 pracowników tego działu. Pracownicy byli odpowiedzialni za rejon, które wyodrębniono w ramach

⁵⁶ Za wyjątkiem przypadków opisanych w pkt 1.9 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

⁵⁷ posadzone przy ul. Kamiennogórskiej we Wrocławiu.

⁵⁸ Grusza droбноowocowa.

wskazanych trzech obiektów. I tak 13 rejonów w ramach obiektów zieleni parkowej i zieleńców, tj. Fabryczna I-IV, Krzyki I-III, Psie Pole, Śródmieście I-III, Stare Miasto I oraz Stare Miasto II nadzorowało sześciu pracowników, osiem rejonów w ramach zieleni przyulicznej, tj. Fabryczna Północ, Psie Pole Zachód, Obwodnica Śródmiejska, Śródmieście, Psie Pole Wschód, Krzyki Wschód, Krzyki Zachód, Fabryczna Południe nadzorowało sześciu pracowników oraz dwóch pracowników nadzorowało trzy rejony lasów, tj. Wrocław Psie Pole, Wrocław Fabryczna oraz Wrocław Krzyki. Pracownicy mieli pod opieką od jednego do czterech rejonów.

(dowody: akta kontroli str. 72-77; 78-89; 584-593)

Przeglądy zieleni odbywały się minimum raz w miesiącu w trakcie odbioru prac konserwacyjnych zleconych kontrahentom. Sprawdzano m.in. wywiązywanie się wykonawców z powierzonych im zadań w zakresie pielęgnacji i utrzymania, a także wiosennego wykonania mis, uzupełnienia mulczu, palików i wiązań, w zakresie konieczności wykonania cięć formujących korony drzew, usunięcia odrostów, odchwaszczania mis, a także stan drzew pod względem zaopatrzenia w wodę, zachowania turgonu. Czynności te dokumentowano protokołem odbioru prac. Ponadto pracownicy ZZM weryfikowali stan drzew na przeglądach gwarancyjnych po inwestycjach czy podczas wizyt kontrolnych. W przypadku szkód spowodowanych przez drzewa zgłoszonych do ZZM i ubezpieczyciela Gminy, wykonywano ocenę stanu zdrowotnego drzewa z wykorzystaniem wzoru karty z wizji terenowej lub w formie opisowej. W wyniku przeprowadzonych kontroli pracownicy ZZM zlecali rocznie do pielęgnacji ok. 2,5 tys. drzew oraz sporządzali wnioski o wycinkę ok. jednego tys. drzew.

(dowody: akta kontroli str. 1880-1883; 1887-2022)

1.9. Kontrola stanu drzew nowo posadzonych

Pracownicy Działu Zarządzania Zielonią, którym powierzono pod opiekę tereny zieleni parkowej, przyulicznej oraz lasy komunalne zarządzane przez Zarząd Zieleni, kontrolowali na bieżąco stan drzew nowo posadzonych, dokumentując czynności notatką służbową. Przeglądy nowo posadzonych drzew odbywały się także w ramach odbioru prac konserwacyjnych, a także przeglądów gwarancyjnych posadzonych drzew. Czynności te były dokumentowane protokołem. Kontrole przeprowadzone przez pracowników ZZM w zakresie badanej próby nowo posadzonych drzew i krzewów, opisanej w pkt. 1.7 niniejszego wystąpienia wykazały:

- ubytek 15 drzew (8,2% próby), w tym: w przypadku 10 gruszy droбноowocowych – nie przetrwały zimy (w 2017 r.) – przemarły, a w przypadku pięciu bzu koralowych - drzewa obumarły na skutek przegrzania podczas bardzo słonecznego i upalnego lata w 2016 r. Bzy zostały zastąpione trzema sztukami Heptakodium chińskim;
- ubytek 27 krzewów (0,4% próby) - 27 hortensji – zostały ukradzione. Pracownik ZZM wskazał, że kradzież nie została zgłoszona organom ścigania, ponieważ ilość krzewów zmniejszała się stopniowo, kradziono pojedyncze sztuki, a śledztwa w takich sprawach były umarzane z uwagi na małą szkodliwość społeczną;
- w przypadku dziewięciu sztuk głogów pośrednich (odmiana różowa) stwierdzono zasychanie młodych liści prawdopodobnie z przymrozkami, które wystąpiły na początku maja br. Wykonawca zobowiązał się do wymiany tych drzew wiosną 2018 r. w przypadku stwierdzenia braku ich żywotności;
- w przypadku dwóch lip drobnolistnych stwierdzono, że wymagają one stałej kontroli, gdyż nie zaobserwowano na nich liści, podczas, gdy pozostałe drzewa były zielone;

- jeden klon tatarski częściowo podpalony przez nieznanych sprawców. Faktu tego nie zgłoszono organom ścigania, ponieważ w ocenie pracowników ZZM drzewo rokowało szansę zachowania żywotności, tj. wypuszczało nowe przyrosty, a korona zaczynała się regenerować.

Przeprowadzone w toku kontroli NIK oględziny potwierdziły powyższe ustalenia pracowników. Ponadto stwierdzono, że:

- przy ul. Kamiennogórskiej posadzono (bez zgody Zarządu Zieleni) trzy wierzby japońskie przez nieznane osoby. Jak wyjaśnił Dyrektor ZZM, w przypadku, gdy drzewa nie będą powodować kolizji np. z uzbrojeniem tego terenu, zostaną zachowane. Dyrektor ZZM wskazał, że problem samowolnych nasadzeń często był przyczyną sporów z mieszkańcami. Zdarzało się, bowiem, że samowolnie nasadzone drzewa należało usunąć, gdyż stanowiły zagrożenie (np. nie dostosowano rozmiaru i gatunku do lokalizacji, powodowały kolizje z ciągami pieszych, drogą rowerową czy jezdnią). W ocenie Dyrektora ZZM skala zjawiska samowolnych nasadzeń obecnie znacznie się zmniejszyła;

- jedna jodła koreańska w Parku Szczytnickim posiadała wycięty przez nieznanych sprawców wierzchołek. Faktu tego nie zgłoszono organom ścigania, gdyż w ocenie pracowników ZZM, pomimo, iż drzewo zostało okaleczone, zachowało szansę dalszego wzrostu oraz wytworzenia nowego przewodnika i rokowało odzyskanie prawidłowego pokroju. Dyrektor ZZM w złożonych wyjaśnieniach tłumaczył, iż zwracano się do Straży Miejskiej z prośbą o zwiększenie częstotliwości patrolowania tego terenu.

(dowody: akta kontroli str. 539-564; 1099-1117; 1128-1141; 1845-1847; 2020-2022; 2029-2035)

1.10. Drzewa i krzewy usunięte

Na podstawie 160 decyzji wydanych przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego⁵⁹ w latach 2016-2017 (I kwartał) na terenach zarządzanych przez Zarząd Zieleni usunięto łącznie 848 drzew. Decyzje nie dotyczyły krzewów. Usunięto m.in. klony pospolite, klony jesionolistne, graby pospolite, lipy drobnolistne, orzechy włoskie, robinie białe, wiąz szypułkowy, czeremchy amerykańskie, jesiony wyniosłe, dęby szypułkowe, kasztanowce białe, dęby czerwone, wierzby białe, dęby błotne, topole kanadyjskie, bzy czarne, dęby bezzypułkowe, brzozy brodawkowate, głogi jednoszyjkowe, świerki pospolite. Drzewa zostały usunięte ze względu na zły stan sanitarny, zagrożenie dla ludzi i mienia oraz kolizję z planowaną inwestycją. W trzech przypadkach ww. decyzjami nałożono na ZZM opłaty za usunięcie drzew na kwotę 253,9 tys. zł. Obowiązek ich uiszczenia w całości odroczone. ZZM został zobowiązany do nasadzeń kompensacyjnych w ilości 1 195 drzew oraz 2 536 szt. krzewów.

(dowody: akta kontroli str.2040-2045)

Realizację obowiązku posadzenia nowych drzew i krzewów w zamian za drzewa usunięte zbadano na podstawie decyzji⁶⁰, (w której zezwolono na usunięcie największej liczby drzew) oraz oględzin w terenie. Stwierdzono, że:

⁵⁹ Ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1045) dokonano nowelizacji m.in. art. 90 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zgodnie ze znowelizowanym brzmieniem art. 90 przywołanej powyżej ustawy, z dniem 1 stycznia 2016 r. Marszałek Województwa jest organem właściwym do wydawania zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów rosnących na terenach nieruchomości należących do miast na prawach powiatu oraz nakładania kar w tym zakresie.

⁶⁰ Z dnia 2 sierpnia nr DOW-S.VII.7120.538.2016.MŁ wydanej przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego.

- obowiązek uiszczenia opłaty za usunięcie siedmiu drzew w łącznej kwocie 118,8 tys. zł odroczone na okres trzech lat w zamian za nasadzenie w terminie do dnia 31 grudnia 2017 r. ośmiu lip drobnolistnych. Nasadzenia tych drzew ZZM planuje dokonać jesienią 2017 r.;
- zezwolenie na usunięcie 142 drzew bez naliczenia opłaty uzależniono od zastąpienia ich innymi drzewami, m.in. były to: dęby szypułkowe, kasztanowce białe i czerwone, platany klonolistne, lipa drobnolistna, buk pospolity oraz klon zwyczajny (łącznie 200 sztuk), do wykonania na terenie Gminy Wrocław⁶¹, w terminie do dnia 30 czerwca 2017 r.;
- umorzono postępowanie administracyjne dotyczące usunięcia czterech bożodrzewów gruczołowatych, tj. drzew należących do gatunku obcego, który w przypadku uwolnienia od środowiska przyrodniczego stanowił zagrożenie gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym;
- w przypadku 142 drzew wnioski ich usunięcia uzasadniano złym stanem fitosanitarnym (m.in. wypróchnienie pnia, ogniska jemioty, 80% posuszu, pochyleniami – od 30 do 45 stopni, ubytkami korony), a w przypadku siedmiu realizacją projektu nr 428 WBO, tj. uporządkowanie i zagospodarowanie terenu byłego cmentarza przy ul. Bogedaina we Wrocławiu;
- do dnia 23 czerwca 2017 r. dokonano nasadzeń zastępczych w ilości 120⁶² drzew (tj. 60%) z przewidzianych do wykonania 200 drzew wynikających z pierwotnej decyzji⁶³ Marszałka Województwa Dolnośląskiego z dnia 2 sierpnia 2016 r. Przyczyną, jak tłumaczono, był fakt, iż zamówiony w przetargach materiał roślinny nie był w stanie pokryć kompensat ww. decyzji ze względu na duży zakres realizowanych nasadzeń kompensacyjnych i pozostałych zobowiązań. W toku⁶⁴ kontroli ZZM zwrócił się do Marszałka Województwa Dolnośląskiego o zmianę lokalizacji i gatunków oraz terminu realizacji wykonania nasadzeń kompensacyjnych do dnia 30 czerwca 2018 r. Marszałek Województwa Dolnośląskiego przychylił się do wniosku ZZM i decyzją⁶⁵ z dnia 28 czerwca 2017 r. zmienił własną decyzję z dnia 2 sierpnia 2016 r.;
- drzewa posadzono jesienią (listopad) 2016 r. Pod każdym nowo posadzonym drzewem uformowano misy, a drzewa zostały ustabilizowane w gruncie poprzez palikowanie i zastosowanie taśmy parcianej, a w przypadku drzew przyulicznych na dole i górze zbudowano trójkąt z palików dla lepszej stabilizacji. W większości drzewa witalne, jedynie w przypadku dwóch drzew (dąb szypułkowy w Parku Południowym oraz platan klonolistny przy ul. Hallera) stwierdzono, że rozwijają się wolniej od pozostałych nowo posadzonych drzew. W ocenie pracowników ZZM drzewa rosną duże szanse żywotności. Natomiast w przypadku 11 lip drobnolistnych przy ul. Powstańców Śląskich liście wykazywały mniejszy stan jędrności, co jak oświadczył pracownik ZZM było efektem braku turgoru

⁶¹ Wyznaczono różne lokalizacje, m.in. były to: Park Południowy, ul. Na Niskich Łąkach, ul. Świeradowska, ul. Gajowicka, Park Brochowski, ul. Solskiego, ul. Hallera, ul. Powstańców Śl.

⁶² Posadzono: 21 platanów klonolistnych przy ul. Świeradowskiej; trzy kasztanowce czerwone oraz pięć lip drobnolistnych w Parku Brochowskim; trzy kasztanowce białe przy ul. Pionierów; pięć buków pospolitych, jeden dąb szypułkowy oraz pięć lip drobnolistnych na zieleńcu przy ul. Na Niskich Łąkach; 16 lip drobnolistnych przy ul. Gajowickiej; 16 lip drobnolistnych przy ul. Powstańców Śląskich; pięć dębów szypułkowych w Parku Południowym; 22 platany klonolistne przy ul. Hallera; trzy kasztanowce białe przy ul. Solskiego; dwa kasztanowce białe przy ul. Zaporoskiej, dwie lipy drobnolistne przy ul. Ostrowskiego, trzy klony zwyczajne przy ul. Sztabowej; pięć kasztanowców czerwonych przy ul. Karkonoskiej oraz trzy kasztanowce czerwone przy ul. Pretficza.

⁶³ Nr DOW-S.VII.7120.538.2016.MŁ.

⁶⁴ Pismo z dnia 16 czerwca 2017 r. nr DZZ-3-420/62/17.

⁶⁵ Nr DOW-S.VII.7120.959.2017.MŁ.

spowodowanego upałami. Wszystkie drzewa zabezpieczono palikami. Dwa drzewa (lipa drobnolistna przy ul. Powstańców Śląskich oraz platan klonolistny przy ul. Świeradowskiej na łączną kwotę 1,3 tys. zł) zostały zniszczone przez nieznanych sprawców. Zniszczenie drzew zgłoszono organom ścigania. Gatunki i lokalizacja były zgodne z określonymi w decyzji.

(dowody: akta kontroli str. 2080-2210)

Drewno pozyskane z usuniętych drzew w całości podlegało odsprzedaży wykonawcom, którzy w ramach prowadzonych prac konserwacyjnych dokonywali jego wycinki. Sposób obliczania ceny ZMZ zamieszczał w załącznikach do SIWZ. W badanym okresie dochód uzyskany ze sprzedaży drewna wynosił 476,9 tys. zł, przy czym w 2015 r. – 176,5 tys. zł; w 2016 r. – 242,7 tys. zł oraz w I kwartale 2017 r. – 57,7 tys. zł.

(dowody: akta kontroli str. 2038-2039; 2066-2075; 2211)

Koszty usunięcia drzew były uzależnione od średnicy pnia drzewa. I tak średnie koszty wycinki drzew, z podziałem na klasę grubości kształtowały się następująco: średnica pnia do 15 cm – 75,07 zł netto; pomiędzy 16-35 cm – 245,13 zł netto; 36-55 cm – 396,82 zł netto; 56-75 cm – 538,71 zł netto; powyżej 75 cm – 672,57 zł netto.

ZMZ w 34 przypadkach otrzymał decyzje odmowne na usunięcie 70 drzew. Przyczynami odmowy były m.in. zasiedlenie przez kazioroga dębosza, wartość przyrodnicza oraz dobry stan sanitarny drzew. W badanym okresie Zarząd Zieleni usunął 2 107 drzew bez wymaganego zezwolenia, przy czym 1 778 usunięto na skutek nawalnic, dziewięć w wyniku wypadków komunikacyjnych oraz 320 z powodu małego obwodu pnia.

(dowody: akta kontroli str. 2038-2039)

1.11. Zielen wokół siedziby Zarządu Zieleni

Siedziba ZMZ znajdowała się w budynku przy ul. Trzebnickiej we Wrocławiu. Wzdłuż ulicy dominowała zabudowa kamieniczna oraz występowało duże natężenie ruchu drogowego. Od strony ul. Trzebnickiej (na wewnętrznym dziedzińcu), usytuowane były (na koronie skarpy porośniętej bluszczem pospolitym) cztery drzewa, tj. trzy lipy (w tym jedna dwupniowa) oraz jeden świerk. Posadzono także krzewy: tawułę japońską i jałowiec, tawułę van houttea, tawułę wczesną, irgę płożącą oraz pęcherznicę kalinolistną w dwóch odmianach – diablo i luteus. Elewacja budynku od strony ulicy Trzebnickiej porośnięta była częściowo winobluszczem trójklapowym.

(dowody: akta kontroli str. 127-139)

Miejsca postojowe dla samochodów w ilości 17 znajdują się przed głównym wejściem do budynku. Wokół parkingu trawnik, na którym rosły drzewa (dęby) w ilości sześciu sztuk (w tym jedno drzewo jest nowo posadzone) oraz krzewy (jaśminowce, jałowiec sabiński, tawuła, forsycja, jałowiec sabiński). Na trawniku, w okolicy wjazdu, posadzone są krokusy kwitnące wczesną wiosną.

(dowody: akta kontroli str. 127-139)

Drzewa (w wieku od 20 do powyżej 120 lat) posiadały dobrze rozwinięte korony, w pełni ulistnione. Występowały w nich pojedyncze, drobne suche gałęzie. Drzewa witalne. W dniu 10 maja 2017 r. nie stwierdzono martwych drzew oraz żadnych zewnętrznych oznak chorobowych i uszkodzeń drzew, za wyjątkiem dwóch dębów szypułkowych. W przypadku tych drzew, ze względu na widoczne zarodniki grzyba, planowane jest wykonanie badania statyki drzew metodą obciążeniową (tensometryczną) – stabilności w gruncie oraz odporności pnia na złamanie.

(dowody: akta kontroli str. 127-139)

Przed wejściem do budynku usytuowane były dwie donice z bukszpanem, bluszczem i bratkami. W przedsionku (w budynku) znajdowały się dwie donice z palmami, a w środku budynku - trzy ozdobne wiklinowe donice z kwiatami. W tym samym pomieszczeniu były także cztery duże donice z kwiatami. Elewacja budynku od strony parkingu nie była porośnięta roślinnością.

(dowody: akta kontroli str. 127-139)

1.12. Wydatki na utrzymanie terenów zieleni

Na utrzymanie terenów zieleni i zadrzewień Zarząd Zieleni wydatkował środki w wysokości 39 585,9 tys. zł w 2015 r., 30 075,3 tys. zł w 2016 r. oraz 1 282,1 tys. zł w I kwartale 2017 r., co stanowiło odpowiednio: 77,1%, 80,6% oraz 37,6% całości wydatków Zarządu. W kwotach tych mieściły się wydatki przeznaczone na utrzymanie i pielęgnację zieleni w wysokości 37 573,10 tys. zł w 2015 r., 27 286,0 tys. zł w 2016 r. oraz 1 155,7 tys. zł w I kwartale 2017 r.; zakup nowych sadzonek i krzewów w wysokości 800,8 tys. zł w 2015 r. oraz 1 387,1 tys. zł w 2016 r.; zagospodarowanie nowych terenów zieleni w wysokości 233,6 tys. zł w 2015 r. oraz 280,8 tys. zł w 2016 r. W omawianej grupie ponoszono także inne wydatki tj. m. in. na podatek leśny, utrzymanie placów zabaw, utrzymanie szaletu w Parku Szczytnickim, dokumentację w wysokości 978,4 tys. zł w 2015 r., 1 121,4 tys. zł w 2016 r. oraz 126,4 tys. zł w I kwartale 2017 r.

(dowody: akta kontroli str. 71; 917-1098)

1.13. Współpraca Zarządu Zieleni z Urzędem Miejskim Wrocławia w zakresie zarządzania terenami zieleni

W okresie objętym kontrolą ZZM na bieżąco współpracował z Urzędem Miejskim Wrocławia w zakresie zarządzania terenami zieleni, tj. m.in. z: [1] Departamentem Architektury i Rozwoju, w tym z Biurem Rozwoju Wrocławia, Biurem Miejskiego Konserwatora Zabytków oraz Wydziałem Architektury i Budownictwa; [2] Departamentem Infrastruktury i Gospodarki, w tym z Wydziałem Inżynierii Miejskiej i Wydziałem Zarządzania Funduszami; [3] Departamentem Spraw Społecznych, w tym z Biurem ds. Partycypacji Społecznej; [4] Departamentem Nieruchomości i Eksploatacji, w tym z Wydziałem Środowiska i Rolnictwa. W ramach współpracy pracownicy ZZM uczestniczyli w: naradach organizowanych przez dyrektorów poszczególnych departamentów lub wydziałów, które obejmowały m.in. tematy dotyczące zagospodarowania terenów zieleni miejskiej, jak np. rewaloryzacja kolejnych fragmentów Promenady Staromiejskiej na odcinku od ul. Krupniczej do ul. Świdnickiej i placu przy pomniku M. Kopernika czy też zagospodarowania terenu zieleni przy ul. Św. Marcina – Bulwar ks. A. Zienkiewicza; cotygodniowych Komisjach Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego wraz z przedstawicielami Policji, Straży Miejskiej, Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta (dalej: „ZDiUM”). Zarząd Zieleni uczestniczył także przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (dalej: „mpzp”) w zakresie dotyczącym zieleni miejskiej, a także przy opiniowaniu mpzp w zakresie lasów, tworzeniu planów urbanistycznych, master planów i koncepcji dotyczących zagospodarowania terenów zieleni oraz przy zgłaszaniu zadań do kolejnych edycji Wieloletniego Planu Inwestycyjnego, a następnie ich realizacji, przygotowywaniu wniosków aplikacyjnych dla pozyskania funduszy unijnych na realizację zadań dotyczących terenów zieleni, jak np. na remont zabytkowego kościółka pw. Św. Jana Nepomucena w Parku Szczytnickim. Z Miejskim Konserwatorem Zabytków na bieżąco natomiast konsultowane były prace w zakresie utrzymania terenów zieleni znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz projekty realizowane przez

ZZM dotyczące zagospodarowania terenów zieleni miejskiej i obiektów kubaturowych będących pod zarządem ZZM wpisanych do rejestru zabytków. Przedstawiciele ZZM uczestniczyli także w przeglądach kontrolnych obiektów zabytkowych.

(dowody: akta kontroli str. 96-101)

Współpracowano także z jednostkami budżetowymi Gminy Wrocław, tj. ZDiUM, Zarządem Geodezji, Kartografii i Katastru Miejskiego we Wrocławiu, Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego oraz ze spółkami Gminy Wrocław, tj. Wrocławskie Inwestycje sp. z o.o. i Wrocławska Rewitalizacja sp. z o.o. w zakresie m.in. zadań inwestycyjnych w odniesieniu do rozwiązań komunikacyjnych, funkcjonalnych i estetycznych, dokumentacji projektowej w zakresie zieleni, udostępniania terenów parkowych na organizację imprez i wydarzeń kulturalnych.

(dowody: akta kontroli str. 96-101)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

1. Niewystarczającej częstotliwości i rzetelności kontrolowania stanu drzew nowo posadzonych na terenach peryferyjnych oraz w miejscach, gdzie nie sprzyjały warunki do ich rozwoju, tj. przy ulicach. Pomimo zawierania w SIWZ wymogów dotyczących podlewania drzew nowo posadzonych, ich stan zdrowotny na terenach zarządzanych przez ZZM był zróżnicowany. Tak spośród badanych 183 posadzonych nowych drzew – w miejscach reprezentacyjnych (w Parku Szczytnickim oraz na Bulwarze ks. A. Zienkiewicza) - jedynie siedem⁶⁶ (3,8%) z nich rozwijało się wolniej, gdzie już na zieleńcu przy ul. Kasprowicza oraz przy ul. Kamiennogórskiej aż 34⁶⁷ (18,6%) było w słabszej kondycji zdrowotnej (stwierdzono posusz, brak lub drobne liście, liczne suche gałęzie). Podobnie drzewa posadzone w ramach nasadzeń zastępczych przy ulicy Powstańców Śląskich, gdzie u 11 (9,3%) lip drobnolistnych liście wykazywały mniejszy stan jedności będący efektem braku turgoru.

(dowody: akta kontroli str. 91-92; 322-402; 438-457; 458-538; 539-564; 1099-1117; 1128-1141; 1272-1876; 1880-2022; 2029-2035; 2190)

2. W jednym przypadku, ZZM, na etapie przygotowania realizacji zadania pn. *Kompleksowa konserwacja zieleni przyulicznej we Wrocławiu*⁶⁸, nie skorzystał z istniejących możliwości podjęcia działań, które mogłyby lepiej zabezpieczyć jego interesy i w większym stopniu zapewnić ich uwzględnienie na etapie jego realizacji, a także zmniejszyć ryzyko negatywnego oddziaływania niekorzystnych czynników na kondycję drzew. W dokumentach⁶⁹ obowiązujących wykonawcę przy realizacji tego zadania nie zamieszczono, bowiem zapisów umożliwiających uzupełnianie wypadów na bieżąco i na koszt wykonawcy oraz nie określono zasad pielęgnacji zieleni w okresie zimowym (np. przed solą drogową). NIK podziela stanowisko Dyrektora ZZM, że największa część wypadów w zieleni przyulicznej wynika z przyczyn niezależnych od wykonawcy i że niektóre warunki nie sprzyjają rozwojowi drzew oraz, że niektóre gatunki drzew są bardziej tolerancyjne na zasolenie. Nie zmienia to jednak faktu, że interesy ZZM można było lepiej zabezpieczyć wprowadzając zapisy, o których mowa wyżej.

(dowody: akta kontroli str. 1272-1414; 1448-1484)

⁶⁶ W tym pięć obumarło.

⁶⁷ W tym 10 obumarło.

⁶⁸ Znak ZP/PN/130/2014/DZM

⁶⁹ SIWZ nr ZP/PN 130/2014/DZM oraz w umowie z dnia 20 kwietnia 2015 r. nr DZM-4-401-18/15.

NIK zwraca uwagę, że:

1. ZZM powinien zawiadamiać organy ścigania o każdym przypadku kradzieży drzew/krzewów lub ich uszkodzeniu, niezależnie od ich skali. Jest to uzasadnione nie tylko w świetle przewidzianych prawem obowiązków⁷⁰, ale znajduje również umocowanie w możliwości dochodzenia odpowiedzialności odszkodowawczej w przypadku ustalenia sprawcy czynu⁷¹. Ponadto, przemawia za tym również reguła wyrażona w art. 50 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym*⁷². W myśl tego przepisu obowiązkiem osób uczestniczących w zarządzaniu mieniem komunalnym jest zachowanie szczególnej staranności przy wykonywaniu zarządu zgodnie z przeznaczeniem tego mienia i jego ochrona.

2. Zasadne jest rozważenie zapewnienie toalet publicznych na terenach o wielofunkcyjnym zagospodarowaniu (szczególnie w okresach większego zagęszczenia ludności i w miejscach gdzie są zlokalizowane siłownie terenowe oraz place zabaw). W toku prowadzonej kontroli na niedogodności z tym związane zwracali, bowiem uwagę mieszkańcy tych rejonów.

(dowody: akta kontroli str. 539-564; 566-567; 1099-1117; 2030)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK Zarząd Zieleni podejmował działania służące poprawie jakości życia mieszkańców. M.in. osoby zajmujące się terenami zieleni posiadały odpowiednie kwalifikacje, od podmiotów zewnętrznych wymagano doświadczenia zawodowego, wystarczającego potencjału technicznego i osobowego, sprawowano regularny nadzór nad wykonywanymi pracami, prowadzono na bieżąco kontrole stanu drzew i terenów zieleni, w tym drzew nowo posadzonych. Ponadto wspólnie z liderami projektów WBO tworzone nowe tereny zieleni (parki, zieleńce, zieleń przyuliczna), które miały wielofunkcyjny charakter i były dostępne dla osób niepełnosprawnych. ZZM nie skorzystał jednak z istniejących możliwości podjęcia działań, które mogły lepiej zabezpieczyć jego interesy i w większym stopniu zapewnić ich uwzględnienie na etapie realizacji prac. Również prowadzone kontrole stanu drzew nowo posadzonych okazały się być niewystarczające, gdyż nie udało się zapobiec przypadkom obumierania drzew, występowania słabszego stanu zdrowotnego (jednak z możliwością regeneracji), szczególnie na terenach peryferyjnych oraz przy ulicach).

2. Współpraca ZZM z mieszkańcami w zarządzaniu zielenią miejską, działalność edukacyjna i informacyjna

Opis stanu
faktycznego

2.1. Konsultacje z mieszkańcami przy tworzeniu nowych terenów zieleni lub nowym urządzeniu (zagospodarowaniu, rewitalizacji)

W okresie objętym kontrolą, większość zadań inwestycyjnych, które wykonywał ZZM, stanowiły projekty wybrane do realizacji w ramach wniosków zatwierdzonych w kolejnych edycjach WBO. ZZM uczestniczył w konsultacjach i opiniowaniu tych projektów już na etapie ich weryfikacji formalnej pod względem zgodności z prawem i zasadami WBO (przez właściwe merytorycznie jednostki Urzędu Miejskiego Wrocławia), przed skierowaniem ich do głosowania. Na tym etapie ZZM opiniował projekty WBO w zakresie planowania nasadzeń drzew i krzewów oraz kwietników sezonowych, zagospodarowania obiektów nieużytkowych przez mieszkańców (np.

⁷⁰ Art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1749 ze zm.)

⁷¹ W przypadku skutecznego pociągnięcia sprawcy czynu do odpowiedzialności karnej lub wykroczeniowej – w ramach prowadzonego w związku z tym postępowania, zaś w przypadku umorzenia takiego postępowania – na drodze cywilnoprawnej.

⁷² Dz. U. z 2016, poz. 446 ze zm.

były kompleks basenowy na osiedlu Brochów), budowy placu zabaw dla dzieci oraz zwierząt, czy nowych terenów obiektów sportowych. W okresie objętym kontrolą ZZM zaopiniował łącznie 1 034 projektów WBO. Po wyborze konkretnych projektów do realizacji, w porozumieniu z ich liderami, pracownicy ZZM konsultowali⁷³ natomiast zarówno koszty inwestycji, koncepcje zagospodarowania terenów, niezbędną dokumentację projektową, wykonawców robót oraz czas ich trwania. Spotkania konsultacyjne miały na celu umożliwienie liderom projektów realnego wpływu na ostateczny kształt końcowy inwestycji.

(dowody: akta kontroli str. 47-60; 178-187; 607-615; 616-675)

Konsultacje społeczne nie były prowadzone w zakresie inwestycji wykonywanych w ramach programów rewitalizacji zieleni nabrzeży i wysp odrzańskich oraz rewaloryzacji Parku Szczytnickiego, ponieważ – jak wskazał Dyrektor ZZM – zadania te znajdowały się na liście wieloletnich planów inwestycyjnych. Jednak niektóre z nich jak np. projekt zagospodarowania bulwaru ks. A. Zienkiewicza były omawiane na spotkaniach Rady ds. Ekologii i Zieleni⁷⁴ i opiniowane przez jej członków. Natomiast w przypadku Parku Milenijnego – koncepcja jego zagospodarowania była wybrana w ogólnopolskim konkursie SARP⁷⁵ w 2000 r.

(dowód akta kontroli str. 607; 883)

2.2. Współpraca z organizacjami społecznymi zajmującymi się ochroną przyrody

W okresie objętym kontrolą ZZM współpracował z trzema organizacjami społecznymi, tj. z: [1] Fundacją Ekorozwoju – w ramach m.in. inicjowanych przez nią spotkań Grupy Dialogu Społecznego ds. Zieleni Miejskiej. Od czasu utworzenia grupy w 2014 r. do dnia 31 marca 2017 r. odbyło się sześć spotkań. W trakcie spotkań omawiano i podejmowano działania w zakresie rozwiązywania problemów już zidentyfikowanych, a dotyczących zieleni w mieście, tj. m.in. zarządzania zielenią, informacji i komunikacji z mieszkańcami, edukacji mieszkańców, planów miejscowych i gospodarki przestrzennej oraz aspektów formalno-prawnych. Jako propozycje rozwiązań tych problemów wskazywano m.in. wypracowanie metody informowania w miejscu wycinki (szczególnie w przypadku wycinki większej ilości drzew), spójną strategię informowania mieszkańców (poprzez wskazanie np. jednego podmiotu odpowiedzialnego za komunikację o wycince drzew oraz wykorzystanie portalu internetowego) czy też bezpośrednie informowanie o wycinkach rad osiedli (stosowane przez ZZM), utworzenia strony internetowej zawierającej kompleksowe informacje dotyczące zasad i procedur nasadzeń, zorganizowanie kampanii edukacyjno-informacyjnej dotyczącej roli zieleni i nasadzeń. Podnoszono także zagadnienia dotyczące tworzonej bazy elektronicznej, a w szczególności o wprowadzenie do niej takich danych jak: gatunek drzewa, obwód drzewa oraz przyczynę zgody na jego usunięcie i rozważenia możliwości informowania o toczących się postępowaniach w Urzędzie Miejskim Wrocławia. Część postulatów podejmowanych na spotkaniach Grupy Dialogu Społecznego zostało zrealizowanych, m.in. w 2017 r. utworzono biuro Ogrodnika Miejskiego, wyznaczono miejsca do nasadzeń społecznych –

⁷³ Osobiście na spotkaniach oraz za pomocą poczty elektronicznej.

⁷⁴ Powołanej Zarządzeniem Prezydenta Wrocławia nr 320/15 z dnia 22 stycznia 2015 r. w sprawie powołania Rady ds. Ekologii i Zieleni. Rada pełniła funkcję organu opiniodawczo-doradczego Prezydenta Wrocławia w sprawach dotyczących współuczestnictwa mieszkańców w zarządzaniu miastem w zakresie kierunków rozwoju, kształtowania i utrzymania terenów zielonych w mieście oraz wprowadzenia rozwiązań proekologicznych w funkcjonowaniu miasta. Dyrektor ZZM był członkiem rady.

⁷⁵ Stowarzyszenie Architektów Polskich.

okolicznościowych (Biopark na Stabłowicach o powierzchni ok 5 ha), w 2015 r. Wydział Środowiska Urzędu Miejskiego Wrocławia zrealizował projekt graficznej prezentacji na warstwie Systemu Informacji Przestrzennej Wrocławia, postępowań administracyjnych dot. zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów. Zamieszczono tam również informacje na temat form ochrony przyrody ustanowionych na terenie Wrocławia. [2] Stowarzyszeniem Ochrony Drzew Miasto Drzew – wraz ze stowarzyszeniem ZZM realizował projekt WBO nr 710 pn. *Drzewa dla Wrocławia – nasadzenia w całym mieście*, w ramach, którego jesienią 2017 r. planowane są nasadzenia drzew i krzewów oraz [3] Fundacją Sendzimira – tj. ZZM zawarł porozumienie o współpracy partnerskiej w dniu 28 kwietnia 2016 r., na mocy, którego (do kwietnia 2019 r.) będzie realizowany projekt (wspólnie z innymi miastami partnerskimi jak: Kraków, Łódź, Warszawa oraz Jaworzno) pn. *Międzysektorowa współpraca na rzecz zieleni w mieście* zgodnie z wnioskiem złożonym przez fundację w ramach konkursu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 *Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i efektywnego wykorzystania jego zasobów – 5b Budowanie potencjału i integracja*. Celem projektu było zainicjowanie i rozwój trwałej, międzysektorowej, partnerskiej współpracy i wymiany doświadczeń między podmiotami zaangażowanymi w tworzenie i zarządzanie zielenią miejską oraz interesariuszami – zarówno na poziomie gminnym, jak i między samorządowym.

(dowody: akta kontroli str. 178-187; 607-615; 676-696; 697-751; 2213-2215)

2.3. Współpraca z radami osiedli

W okresie objętym kontrolą ZZM współpracował z 15 radami osiedli w zakresie zadań inwestycyjnych i remontowych, m.in. przy: zagospodarowaniu Wzgórza Słowiańskiego, placu zabaw przy ul. Kłokoczyckiej, kompleksowym zagospodarowaniu terenu zieleni od ul. Irkuckiej do ul. Zatorskiej przy ul. Królewskiej (Park Jedności), zagospodarowaniu terenu zieleni przy Placu Westerplatte, zagospodarowaniu terenu zieleni przy ul. Reja, budowie siłowni zewnętrznej na terenie zieleni przy ul. Pawiej, zagospodarowaniu terenu zieleni przy ul. Kasprowicza. Współpraca nie miała stałego charakteru i odbywała się głównie na etapie prac projektowych, realizacji zadań i odbioru końcowego inwestycji. Efektami tej współpracy było m.in. doprecyzowanie szczegółów w zakresie potrzeb mieszkańców osiedli, uwzględnianie potrzeb osób niepełnosprawnych oraz poprawa komfortu, wypoczynku i rekreacji.

Niezależnie od powyższego ZZM weryfikował karty zadań inwestycyjnych proponowanych przez 28 rad osiedli w ramach budżetu Miasta Wrocławia. W latach 2015-2016 zweryfikowano 170 takich wniosków, w tym 47 było pozytywnych, 10 zgłoszono do WBO, 49 zaopiniowano pozytywnie, ale z braku środków finansowych nie było możliwości ich realizacji, 20 było negatywnych. Nie zaopiniowano 44 wniosków, ponieważ były to tereny innych zarządów.

(dowody: akta kontroli str. 186-187)

2.4. Wykorzystywanie przez Zarząd Zieleni nowoczesnych narzędzi w kontaktach z mieszkańcami

W zakresie bieżącego utrzymania zieleni miejskiej Zarząd Zieleni przyjmował wnioski i zgłoszenia od mieszkańców: telefonicznie, osobiście, pocztą elektroniczną, a także za pośrednictwem jednostek miejskich (m.in. składanych do ZDiUM lub WBIZK), czy poprzez System Zarządzania Kontaktami z Klientami tzw. CRM⁷⁶ wdrożony przez Urząd Miejski Wrocławia, który udostępniał dodatkowe kanały

⁷⁶Z ang. Customer Relationship Management.

komunikacji, tj. m.in. pocztę elektroniczną, chat czy formularz na stronie internetowej Urzędu. W ocenie Dyrektora ZZM wskazane wyżej narzędzia były wystarczające w kontaktach z mieszkańcami. Jak wskazał Dyrektor ZZM do Zarządu wpływa rocznie ok. 15 tys. pism (łącznie z wnioskami w zakresie bieżącego utrzymania zieleni), co powoduje, iż nie było możliwości szybkiej ich weryfikacji. Niemniej jednak były załatwiane na bieżąco przez pracowników ZZM odpowiedzialnych za powierzone im w opiekę rejony. Zgłaszane wnioski dotyczyły m.in. możliwości wycinki drzew na prywatnym gruncie w związku ze zmianą przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody⁷⁷, różnego rodzaju usterek sprzętów, m.in. uszkodzone linarium na placu zabaw na zieleńcu przy ul. Kasprowicza, siłownie terenowe na wyspie Bielarskiej oraz przy ul. Gliwickiej, wyjaśnienia przyczyn zniszczenia ponad stuletnich dębów na terenie wokół galerii handlowej Magnolia, wydania zezwoleń na wycinkę drzew, zabezpieczenia trawników i uporządkowania terenów, m.in. zieleńca przy ul. Wałbrzyskiej na działkach nr 76/5, 76/1, AM-13, obręb Klecina, niewłaściwej pielęgnacji parków, m.in. Parku Grabiszyńskiego; dokonania nasadzeń drzew, m.in. przy ul. Marszowickiej we Wrocławiu⁷⁸.

(dowody: akta kontroli str. 178-187; 612; 752-880)

2.5. Współpraca z przedsiębiorcami (deweloperzy, spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe lub zarządcy nieruchomości) w zakresie tworzenia terenów zieleni, w tym zielonych dachów, ścian

Współpraca Zarządu Zieleni w tym zakresie polegała głównie na wskazywaniu przedsiębiorcom terenów do wykonania nasadzeń zastępczych i kompensacyjnych w związku ze zgłaszanymi przez nich wnioskami o udostępnienie terenów pod te nasadzenia. ZZM wskazując obszary pod nasadzenia, wybierał takie, gdzie występował deficyt drzew i krzewów, ale też wskazywał nowe tereny. I tak np. posadzono m.in. 1055 drzew w 2015 r. na terenie przyległym do Parku Brochowskiego, 640 drzew w 2016 r. na terenie przy ul. Migdałowej/Cukrowej. Ponadto w planach były nasadzenia: 90 drzew w Parku nad Ługowiną, 70 drzew na zieleńcu przy ul. Idzikowskiego, 150 drzew w nowych Żernikach (Atal) oraz 20 drzew na zieleńcu przy ul. Reja.

(dowody: akta kontroli str. 183-184)

2.6. Działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne dotyczące ochrony przyrody, w tym zieleni i zadrzewień

Wypełniając ustawowy obowiązek organów administracji publicznej prowadzenia działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody, wynikający z art. 4 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, w okresie objętym kontrolą ZZM, wspólnie z Fundacją Ekorozwoju zorganizował jedno seminarium szkoleniowe pn. *Pielęgnacja drzew w różnych fazach ich rozwoju* dla 135 osób w Muzeum Nauki Humanitarium we Wrocławiu w grudniu 2016 r. Podczas seminarium przedstawiciel ZZM wygłosił wykład pn. *Zarządzenie Prezydenta Wrocławia w sprawie ochrony drzew i rozwoju terenów zieleni Wrocławia*. ZZM dystrybuował⁷⁹ także publikacje fundacji Ekorozwoju m.in. *Drzewa w cyklu życia*. Natomiast we współpracy z Biurem Promocji i Turystyki Urzędu Miejskiego Wrocławia zrealizował folder promocyjny *Zielone inwestycje Wrocławia*. Folder był udostępniany mieszkańcom Wrocławia,

⁷⁷ Dz. U. z 2016 r., poz. 2134 ze zm. (dalej: „ustawa o ochronie przyrody”).

⁷⁸ Wniosek w tej sprawie Komisja Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na posiedzeniu w dniu 5 lutego 2015 r. zaopiniowała negatywnie ze względu na realizację projektu ciągu pieszo-rowerowego oraz braku skrajni.

⁷⁹ M.in. publikację przekazano przedstawicielom Urzędu Miejskiego Wrocławia, tj. Biura Rozwoju Wrocławia, Biura Zrównoważonej Mobilności, Biura Ochrony Przyrody i Klimatu oraz Stowarzyszenia Architektów Krajobrazu i Uniwersytetu Przyrodniczego.

uczestnikom szkolenia pn. *Pielęgnacja drzew starszych* oraz osobom odwiedzającym Zarząd Zieleni. ZZM przygotowywał także materiały udostępniane na portalu społecznościowym Facebook – Zielony Wrocław⁸⁰, m.in.: posadź sobie las – akcja Brave Festival przy współpracy ZZM, realizacja przez ZZM projektu WBO pn. „Ptasi Zagajnik”, sadzenie krzewów (posadzono ponad 1 tys.) przez Centrum Rozwoju Zawodowego Krzywy Komin przy współpracy z ZZM, przedstawienie inwestycji placu przy pomniku Mikołaja Kopernika we Wrocławiu.

(dowody: akta kontroli str. 180; 186-187; 188-189; 609; 614-615; 688-696; 2213-2226)

Dobra praktyka

W badanym okresie ZZM w ramach integracji wokół inicjatyw lokalnych, współorganizował, wspierał oraz brał udział w ośmiu akcjach sadzenia drzew. Były to: [1] trzy⁸¹ akcje pn. *Przyjdź Posadź drzewo* w Parku Tysiąclecia; [2] trzy⁸² akcje na terenach porolnych we Wrocławiu; [3] dwie⁸³ akcje pn. *Zasadźmy sobie las* na terenie lasów komunalnych w rejonie osiedla Świniary we Wrocławiu. Podczas prowadzonych akcji organizowano również warsztaty ekologiczne, gry planszowe oraz występy artystyczne. W ocenie NIK działania te były przykładem dobrych praktyk w dziedzinie nieformalnej edukacji obywatelskiej.

(dowody: akta kontroli str. 186; 612-615; 1118-1127)

2.6. Skargi związane z terenami zieleni i utrzymaniem drzew

W okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 marca 2017 r. do Zarządu Zieleni wpłynęły trzy skargi związane z terenami zieleni i usuwaniem drzew. Skargi zostały rozpatrzone w terminie określonym w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – *Kodeks postępowania administracyjnego*⁸⁴. Jedna ze skarg dotyczyła obniżenia jakości usług pielęgnacyjnych i konserwacyjnych wykonywanych w Parku Wschodnim. Skarga została uznana za niezasadną. Druga dotyczyła opóźnień w zakresie wycinki drzew niszczących ogrodzenie posesji. Sprawa wymagała złożenia przez ZZM wniosku do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego o wydanie decyzji w tym zakresie. Ostatecznie drzewa zostały usunięte. Ostatnia skarga dotyczyła niszczenia drzew na terenie Lasu Sołtysowickiego. Skargę przekazano do załatwienia według kompetencji Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, ponieważ dotyczyła terenów należących do Skarbu Państwa (Agencji Mienia Wojskowego).

(dowody: akta kontroli str. 29-31; 899-916; 1142-1156)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli działania Zarządu Zieleni, tj. m.in. współpraca z organizacjami społecznymi i partiami politycznymi w szczególności współorganizowanie i wspieranie akcji sadzenia drzew, współpraca z radami osiedli w zakresie zadań inwestycyjnych i remontowych, włączanie mieszkańców w proces podejmowania decyzji dotyczących ostatecznego kształtu inwestycji realizowanych w ramach WBO, zapewnianie różnych form komunikacji z pracownikami ZZM w zakresie bieżącego utrzymania zieleni miejskiej, przyczyniały się do większego udziału mieszkańców w procesie zagospodarowania i urządzania terenów zieleni, co służyło poprawie jakości życia w mieście.

⁸⁰ Link do strony: <https://www.facebook.com/zielonywroclaw/>.

⁸¹ Wspólnie z Ekosystem, Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego, Lasami Państwowymi oraz Miastem Wrocław. Przykładowy link z akcji: <http://wcrs.wroclaw.pl/dzialania/przyjdź-posadź-drzewo>.

⁸² Organizowane przez wrocławski oddział jednej z partii politycznych.

⁸³ Organizowane przez Brave Festival – Stowarzyszenie Kultury Teatralnej „Pieśń Kozła”.

⁸⁴ Dz. U. z 2017 r., poz. 1257.

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁸⁵ (dalej: „ustawa o NIK”), wnosi o:

- 1) Zwiększenie częstotliwości kontrolowania stanu drzew nowo posadzonych na terenach peryferyjnych oraz w miejscach, gdzie nie sprzyjały warunki do ich rozwoju.
- 2) Wprowadzanie zapisów zabezpieczających interesy ZZM w dokumentach obowiązujących wykonawców.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 1 sierpnia 2017 r.

Kontroler
Renata Kojro
starszy inspektor kontroli państwowej

Renata Kojro
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
Dyrektor

Radostaw Kujawinski
p.o. DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
podpis

Radostaw Kujawinski

⁸⁵ Dz.U. z 2017 r. poz. 524.